Dag Sveen 2007

Dag Sveen · 2007

Et slående trekk i møte med Magnar Moens tegninger er at han så veldig klart arbeider med forgrunn og bakgrunn, en klassisk tematikk innenfor mye av den moderne kunsten. Men denne tematikken utnytter han på en ny og original måte når han så radikalt fristiller disse to i forhold til hverandre. Hans materiale er papir, hans redskaper kullstift, fille, svamp og kullstøv. Det siste legges i tørr svamp. Streken utgjør forgrunnen, svampens og fillens arbeid med kullstøvet danner bakgrunnen. Men prosedyren er uventet. Forgrunnen, streken, streken kommer først, deretter følger bakgrunnen ved at svampen med kullstøv føres over uten å slette streken, men bare svekke den i styrke.

Moen arbeider med sine tegninger fortrinnsvis på gulvet. Det gir fysisk nærhet til papiret i prosessen. Uten å vite hvor det bærer hen, begynner han å feste streker til papiret. Mottagelighet og nærvær i situasjonen er nødvendig når streken / handlingen skal drives fram uten bevisst kontroll og uten tanke på noen billedlig helhet. Betingelsene for å lykkes i en slik prosess er konsentrasjon og erfaring med mediet. Men erfaring kan oppleves som negativ erfaring fordi man så lett kan bli bundet i kjente formularer. I det M M kaller der og da opplevelsen i øyeblikkets konsentrasjon i handling på papiret ligger et ønske om å legge det tillærte bak seg for at det uerfarte kan åpne seg i prosessen. Men her er ingen motsetning. Erfaring gir frihet og er den nødvendige basis for å eksperimentere og til å gå inn i det nye.

Resultatet av hans handlinger på papiret er streker som nå og da i sine løp kan danne figurer, men som aldri slutter der, men som alltid føres videre i frie og buktende løp der de krysser eller slutter seg til andre. Tykkere streker settes opp mot tynnere. De blir tråder som hektes sammen, men som aldri blir låst. Hans bilder er fortellinger og streken er fortelleren. Linjenes mange krysninger og møter blir uforutsigbare hendelser og episoder. Når svampen former bakgrunnen, også det uten bevisst kontroll, og blir trukket over strekens fortellinger, dannes nye møter og konfrontasjoner. En hendelse i bakgrunnen møter en hendelse i forgrunnen. Men det mest sentrale i møte mellom strek og svamp er hvordan forgrunnen lades med energi når bakgrunnen settes, og vice versa. Mange ulike former for relasjoner oppstår, bortsett fra den rene harmonisering. I noen tilfelle, som f.eks.i nr. 06 er det et rent kontrastfylt forhold mellom regelmessigheten og strukturen i de parallelle linjer som blir skapt av svampens føringer og uregelmessigheten i strekens linjeløp.

Nr. 12 er i sin tilsynelatende enkelhet og letthet unnfanget i en eneste sammenhengende prosess. Med streken dannes figurer der noen tenderer vagt mot sirkelen, som de ofte gjør i hans arbeider, og de danner et visst mønster i forgrunnen. Dette gjør også figuren helt til høyre, men den er avsluttet som mulig sirkelfigur og får karakter av en virkningsfull gripeform, som kan tenkes avsluttet i en tilnærmet sirkel utenfor bildet. Men hele bildet beveger seg i en sone av ubestemmelige identiteter mellom strek og figur. For selv om figurene øver motstand mot bevegelsen, er de også streker som er

blitt dannet gjennom strekens frie løp over papiret. Kanskje burde man kalle dem figurasjoner for å få fram det prosessuelle. En strek er for M M alltid resultat av en handling. Men streken mister sin klare bestemmelse som fri strek og tenderer mot å finne sin identitet som konturstrek i de områdene der den løper slik at den på sin vei etterlater seg en figur/ figurasjon.

Også andre identiteter settes i spill gjennom en dialektisk strategi der ulike streker får sine bestemmelser definert i relasjon til hverandre. Tynn og grå strek får sin tynnhet og gråhet bekreftet i relasjon til svart og bredere strek. En romlig dimensjon ligger også i strekenes ulike karakterer. Ikke bare i de sorte strekenes overlapping, men like mye i de tynnere strekenes skjørhet. De oppleves som nærmere papirets lyse bakgrunn enn hva de mer markante streker gjør. Også svampen har formet en strek, nede og til høyre i bildet. Den blir et bindeledd mellom forgrunn og bakgrunn, selv om dens tilhørighet til bakgrunnen er sterkest. Til venstre i bildet er det tynne streker som ebber ut, går nesten i ett med bakgrunnen og setter samtidig energien i de sentrale delene av bildet i relieff.

Med svamp er bakgrunnen forsiktig trukket opp. Flere steder er den så transparent at papirets lys blir viktig som bakgrunn og bidrar til den letthet som tegningen har. Den bidrar også til å bringe fram styrken i det sorte i forgrunnen. Her er den mindre markant enn den pleier å være i hans arbeider. Men den har alltid en åpenhet og er flyktig og gjennomsiktig. Bare streken i seg selv er lukket.

I nr. 12 lar han to streker ebbe ut og avslutte et energisk forløp. Her gjøres det samme med svampens linjer som ebber ut til venstre i figuren. Han starter med mye kull i svampen til høyre, men med gradvis mindre kull reduseres svampens linjer i styrke mot venstre. Bevegelsen fra energisk begynnelse til gradvis utmanning fungerer estetisk som fortelling samtidig som den har en naturlig basis i det materielle. Nok et poeng der den observante observatør kan ta del i prosessen.

Selvsagt finnes det også mindre bearbeidelser i prosessen, men de kommer stort sett først etter at både forgrunn og bakgrunn er satt. Det må bestemmes om bildet holder mål. Det meste blir forkastet. Og det må overveies når bildet skal avsluttes. Tegningen skal ha energi, og den ligger ikke minst i en helhetlig opplevelse av bildet som noe uavsluttet, noe som ennå har et potensiale i seg til å føres videre. Når M M aldri fyller hele flaten, men lar deler av papiret forbli mer eller mindre ubehandlet, er det ikke bare for å utnytte lyset i papiret for å fremheve styrken i det sorte. Det blir også en sperre mot å oppfatte bildet som avsluttet komposisjon.

Som betrakter kan vi dele vår erfaring overfor hans arbeider på tre ulike nivåer. 1) Å oppleve bildet som fremstilling, dvs. å erfare det som en helhet av alt som er festet til papiret. Det vil gjerne være førsteopplevelsen. 2) Som prosess.. Vi blir medskapere ved å følge strekens og svampens løp over papiret. 3) Som materiale, her forstått som de materielle fundamentene for hans tegninger- papiret, redskapene og kullet. De har ingen estetisk verdi i seg selv, de skal skape liv i strekens krysninger og intrikate løp, så vel som svampens strykninger. Men i M M sine tegninger påkaller de oppmerksomhet på seg selv og kan oppleves som sterkt taktile. I deres materialitet ligger en åpning for å gi dem en ikke-intendert estetisk dimensjon. De kan erfares som en helt særegen, og for tegningen en helt fundamental eksistensform.

I maleriet kan man enkelt male over og slette tidligere spor. I tegningen er det noe nær irreversibelt når streken er festet på papiret. Tegningen får karakter av en det-får-briste-eller-bære disiplin.Dette risikoaspektet blir forsterket gjennom M M sin arbeidsmåte der han gir stor plass til det ukontrollerte i prosessen. Det er dette risikomomentet som gir karakter til hans arbeider og gjør dem spennende å gå inn i og i dialog med. Et slående trekk ved hans arbeider er, som nevnt innledningsvis, det store grepet han foretar gjennom kontrasteringen av forgrunn og bakgrunn. Tegningene er overbevisende illustrasjoner av hva dette grepet kan skape av energi og variasjon av relasjoner. I alt dette ligger en genuin originalitet.

Professor emeritus i kunsthistorie ved Universitetet i Bergen
Dag Sveen
2007